

Öğretmen Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi *

Ahmet BOZDAM ¹

Özden TAŞĞIN ²

¹ Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Konya.

² Nevşehir Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Nevşehir.

* Bu çalışma Ahmet Bozdam'ın yüksek lisans tezinden özetlenmiştir.

ÖZET

Bu araştırma, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini 2007–2008 eğitim öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde; sayısal, sözel ve yabancı dil puan türü ile öğrenci alan bölümlerin son sınıf öğrencileri ile 2006–2007 ve 2007–2008 eğitim öğretim yılında özel yetenek ile öğrenci alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerinden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 400 öğretmen adayı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak Şaban ve ark., Borich'den uyarlanarak geliştirilen “Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği” ve araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının kaygı ölçeğinin üç boyutundan da (ben merkezli, görev merkezli, öğrenci merkezli) elde ettikleri puan ortalamalarının cinsiyet ve yetiştiği yer değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($P>0.05$); yaş ve eğitim gördükleri alan değişkenlerine göre ise anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir ($P<0.05$). Ayrıca öğretmen adaylarının görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının ailelerinde öğretmen olup olmaması değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($P>0.05$); ben merkezli kaygı düzeylerine göre ise anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($P<0.05$). Sonuç olarak; Öğretmen adaylarının, genel olarak kaygı düzeylerinin orta seviyede olduğu, mesleki kaygının cinsiyet ve yetiştiği yer bakımından etkilenmediği düşünülmektedir. Buna karşılık mesleki kaygının yaş ve eğitim alanı değişkenine göre önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayı, kaygı düzeyi, eğitim, kaygı, öğretmen

Examination the Occupational Anxiety Levels of Master Candidates According To Some Variables

ABSTRACT

This research is performed for the purpose of examine occupational anxiety levels of master candidates according to some variables. The sample of research is formed by 400 master candidates who are randomly selected from the senior students of quantitative, verbal and language divisions within the Faculty of Education of the Selcuk University in the teaching session of 2007-2008 and senior students of divisions school of Physical Education and Sport, Physical Education and Sport Master which required special ability in the teaching sessions of 2006-2007 and 2007-2008. The “Master Candidates Anxiety Test” which was adopted and developed by Saban, Korkmaz and Akbaş (2004), from Borich (1996) and the personal information form which was compiled by the researcher are used as data collection tools. Average points gained in both three dimension (self focused, task focused, student focused) of anxiety scale by master candidates do not differentiate significantly with respect to gender and environment of growth variables ($P>0.05$); however, differentiate significantly with respect to age and environment of education variables ($P<0.05$). Furthermore, average points of master candidates gained in task focused and student focused anxiety levels did not different according to existence of another masters in their family; however, average points gained in self focused anxiety levels were different according to existence of another masters in their family ($P<0.05$). As a conclusion; generally, anxiety levels of master candidates are moderate, the fact that, occupational anxiety is not affected by gender and environment of growth, is being considered. Oppose to that, occupational anxiety is significant according to the age and educational areas.

Keywords: Master candidate, anxiety level, education, anxiety, teacher

GİRİŞ

Kaygı genel anlamda tehdit edici bir durum karşısında birey tarafından hissedilen huzursuzluk ve endişe durumu olarak tanımlanmaktadır (7,14). Kaygı; insanlarda var olan, tehdit edici koşullar altında ortaya çıkan temel bir duygu, heyecansal bir olgudur (6).

Kaygının açıklanmasında ve verilen tanımlarda sosyal ve kültürel etmenlere daha büyük bir önem verildiği görülmektedir. Genel olarak bireyi olumsuz etkileyen duyguların kişide kaygı meydana getirdiği söylenebilir (17).

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları belirli zamanlarda belirli noktalarda yoğunlaşır. Fuller'e (5) göre, bu kaygıları; Ben-merkezli kaygılar, Görev-merkezli kaygılar ve Öğrenci-merkezli kaygılar olmak üzere üç grup altında toplamak mümkündür (3,5,10). Öğrenci-merkezli kaygıların odak noktasını, öğrenciler oluşturur. Öğrenci-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, öğretim ile ilgili düşüncelerinde ve tasarımlarında daha çok öğrenci merkezlidir; yani, her öğrencinin zihinsel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını en iyi nasıl karşılayabileceğini merak etmeye ve araştırmaya başlar. Böyle bir birey kendisine şu gibi soruları sürekli olarak yöneltir:

1. Acaba her bir öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki, onun için öğrenmek mümkün, kolay ve çabuk olsun?
2. Acaba her bir öğrenciye nasıl yardım edebilirim ki, onun için hayat-boyu öğrenmek önemli ve vazgeçilmez olsun?
3. Acaba özel öğretime muhtaç veya yüksek düzeyde potansiyelli öğrencilere nasıl yardım edebilirim ki, bu çocuklar öğrenmelerini okul dışında da başarı ile sürdürebilsinler?

Ben-merkezli kaygıların odak noktasını, bireyin kendisi oluşturur. Ben-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, öğretmenlik mesleğini başarı ile sürdürüp sürdüremeyeceği endişesini taşır ve bu nedenle de sürekli olarak yoğun bir stres altındadır. Böyle bir birey, kendisine şu gibi soruları sürekli olarak yöneltir:

1. Acaba öğretmenlik bana göre bir meslek mi?
2. Acaba öğretmenlik mesleğini her gün nasıl yapacağım?
3. Acaba sınıfımda gürültü olduğunda okul müdürü ve okuldaki diğer öğretmenler hakkımda ne düşünecek?

Görev-merkezli kaygıların odak noktasını, bireyin öğreticilik görevi oluşturur. Görev-merkezli kaygıları taşıyan bir öğretmen adayı, iyi bir öğretici olabilme kaygısı içindedir ve bu nedenle de alanında kullanabileceği yeni öğretim yöntemlerini, materyallerini ve araç-gereçlerini araştırmaya başlar. Böyle bir birey kendisine şu gibi soruları sürekli olarak yöneltir:

1. Acaba farklı sınıf ortamlarında eğitim ve öğretim nasıl olmaktadır?
2. Acaba öğretim konusunda alanımdaki yeni materyalleri, teknikleri ve fikirleri nasıl elde edebilirim?
3. Acaba öğretmenlik görevimde başarılı olabilmem için bana en iyi kim yardım edebilir (13)?

Kaygı daha çok başarı ve başarısızlığı etkileyen faktörlerle karşımıza çıkmaktadır. Yeterince hazırlık yapamayan ve bilgi birikimi ile tecrübesi az olan ya da bunları kullanamayan kişiler daha çok kaygı duymaktadırlar. Kaygı, bazı dönemlerde korku safhasına kadar çıkartılarak cesaretin kaybolmasına dahi sebebiyet vermektedir.

Bu araştırmada; öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygılarının araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen adaylarının mesleki kaygıları cinsiyet, yaş grupları, öğrenim gördükleri sözel, sayısal, yabancı dil puan türü ile ilgili bölümlerin son sınıf öğrencileri ve Özel yetenek ile öğrenci alan Beden Eğitimi Yüksekokulu son sınıfta okuyan öğrenciler, yetiştikleri bölge ve ailede öğretmen olup olmama durumu bakımından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2007–2008 eğitim-öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve 2006–2007 ve 2007–2008 eğitim öğretim yıllarında Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemini ise, 2007–2008 eğitim öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde; sayısal, sözel ve yabancı dil puan türü ile öğrenci alan bölümlerin son sınıf öğrencileri ile 2006–2007 ve 2007–2008 eğitim öğretim yılında özel yetenek ile öğrenci alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencilerinden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 400 öğretmen adayı oluşturmuştur.

Örnekleme oluşturan bölümlerin ve anketi cevaplayan öğretmen adaylarının sayıları aşağıdaki şekildedir:

Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesindeki; Sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümlerde öğrenim gören son sınıf öğretmen adayı (N=100)

Sözel puan türü ile öğrenci alan bölümlerde öğrenim gören son sınıf öğretmen adayı (N=100)

Yabancı dil puan türü ile öğrenci alan bölümlerde öğrenim gören son sınıf öğretmen adayı (N=100)

Özel yetenek ile öğrenci alan Konya Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören son sınıf öğretmen adayı (N= 100)

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak Şaban ve ark (13) tarafından Borich (1996)'den uyarlanarak geliştirilen "Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği" ve

araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu ölçek: 1.“Kaygılanmıyorum”, 2.“Çok Az Kaygılanıyorum”, 3.“Kısmen Kaygılanıyorum”, 4.“Oldukça Kaygılanıyorum” ve 5.“Çok Kaygılanıyorum” olmak üzere beşli likert tipi olarak hazırlanmıştır.

Öğretmen Adayı Kaygı ölçeği, toplam üç bölümden (ben-merkezli kaygılar, görev-merkezli kaygılar ve öğrenci-merkezli kaygılar) ve 45 maddeden oluşmaktadır.

Ölçekte yer alan her bölüm için madde sayısı 15’dir. Ölçekten her bir bölüm için alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan ise 75’dir. Öğretmen adayının bir bölümden aldığı puan değeri ne kadar yüksek olursa, o öğretmen adayı o bölümün temsil ettiği mesleki kaygıları da o derece yüksek düzeyde taşıyor demektir.

Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği, ilk önce Fuller ve meslektaşları (4) tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçek, daha sonra birçok araştırmacı tarafından (12) geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları da yapılarak çeşitli araştırmalarda kullanılmıştır. Ölçeğin orijinali, önermelerden oluşmaktadır. Bu araştırmaya özgü olarak, ölçekte yer alan önermeler soru şekline dönüştürülerek kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği’nin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach’s alpha iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Buna göre, Cronbach’s alpha iç tutarlılık katsayıları ölçeğin birinci bölümü (ben-merkezli kaygılar) için .76, ikinci bölümü (görev-merkezli kaygılar) için .73 ve üçüncü bölümü (öğrenci-merkezli kaygılar) içinde .76 olarak hesaplanmıştır (13).

Bu araştırma için yapılan güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin birinci bölümüne ait (ben merkezli kaygılar) Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı .94; ikinci bölümüne ait (görev-merkezli kaygılar) ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı .87 ve üçüncü bölümüne ait (öğrenci merkezli kaygılar) ait Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının kişisel özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, kaygı ölçeğinden elde edilen puanların belirlenmesinde ortalama ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Yapılan normallik sınavına göre, verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiş ve ikili küme karşılaştırmaları için bağımsız grup-t testi, üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucu anlamlı bulunan

farklılıkların kaynağını belirlemek üzere, varyansların homojen olduğu durumlarda Tukey HSD, varyansların homojen olmadığı durumlarda ise Tamhane’s T2 çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayarda SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows 14.0 istatistik programında analiz edilmiş, manidarlığı 0.05 düzeyinde sınanmıştır.

BULGULAR

Öğretmen adaylarının kişisel özellikleri ile ilgili bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 2’de görüldüğü üzere öğretmen adaylarının ben merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 34,08, görev merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 38,35 ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 35,54 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Cinsiyet, yaş, yetiştikleri yerleşim yeri ve ailelerinde öğretmen olup olmadığına ilişkin frekans ve yüzde (%) dağılımı.

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kız	249	62,2
	Erkek	151	37,8
Yaş (yıl)	18–20 yaş	38	9,5
	21–23 yaş	276	69,0
	24–26 yaş	86	21,5
Yetiştikleri Yer	Büyükşehir	103	25,8
	İl	135	33,6
	İlçe	119	29,8
	Kasaba-Köy	43	10,8
Ailesinde Öğretmen Olma Durumu	Var	107	26,8
	Yok	293	73,2

Tablo 3’de görüldüğü üzere, ben merkezli kaygı düzeylerine göre kız öğrencilerin $\bar{X}=33,81$ erkek öğrencilerin $\bar{X}=34,52$ ($t(398)=-0,536$; $p>0,05$), görev merkezli kaygı düzeylerine göre kız öğrencilerin $\bar{X}=38,89$ erkek öğrencilerin $\bar{X}=37,45$ ($t(398)=1,292$; $p>0,05$), öğrenci merkezli kaygı düzeylerine göre kız öğrencilerin $\bar{X}=35,13$ erkek öğrencilerin $\bar{X}=36,23$ ($t(398)=-0,848$; $p>0,05$) puan ortalamasına sahip oldukları bulunmuştur. Elde edilen değerler incelendiğinde, öğretmen adaylarının kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir ($p>0,05$).

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının, “Öğretmen Adayı Kaygı Ölçeği” Puanları

Kaygı Türleri	N	Ortalama	Ss	Min	Max	Envanterden alınabilecek en düşük ve yüksek puanlar
Ben Merkezli Kaygılar	400	34,08	12,98	15,00	75,00	15-75
Görev Merkezli Kaygılar	400	38,35	10,77	15,00	75,00	15-75
Öğrenci Merkezli Kaygılar	400	35,54	12,56	15,00	75,00	15-75

Tablo 3. Öğretmen Adaylarının Cinsiyet Değişkenine Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kaygı Türleri	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	Sd	t	p
Ben Merkezli Kaygılar	Kız	249	33,81	13,15	398	-0,536	0,592
	Erkek	151	34,52	12,73			
Görev Merkezli Kaygılar	Kız	249	38,89	10,91	398	1,292	0,197
	Erkek	151	37,45	10,52			
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Kız	249	35,13	12,55	398	-0,848	0,397
	Erkek	151	36,23	12,60			

Tablo 4. Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenlerine Göre Kaygı Ölçeği Puanları

Kaygı Türleri	Yaş	N	Ortalama	Ss
Ben Merkezli Kaygılar	18-20 yaş	38	34,13	13,03
	21-23 yaş	276	35,25	12,99
	24-26 yaş	86	30,31	12,32
Görev Merkezli Kaygılar	18-20 yaş	38	40,21	11,30
	21-23 yaş	276	39,34	10,63
	24-26 yaş	86	34,34	10,12
Öğrenci Merkezli Kaygılar	18-20 yaş	38	34,92	12,62
	21-23 yaş	276	36,96	12,52
	24-26 yaş	86	31,27	11,82

Tablo 4’de öğretmen adaylarının yaş değişkenlerine göre kaygı düzeylerine ait N, \bar{X} ve Ss sonuçları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, ben merkezli kaygı düzeylerine göre 18-20 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=34,13$; 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=35,25$; 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=30,31$ puan ortalamasına sahip oldukları; görev merkezli kaygı düzeylerine göre 18-20 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=40,21$; 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=39,34$; 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=34,34$ puan ortalamasına sahip oldukları; öğrenci merkezli kaygı düzeylerine göre 18-20 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=34,92$; 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=36,96$; 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilerin $\bar{X}=31,27$ puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmen adaylarının yaş gruplarına göre; ben merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(397)}=4,829$; $p<0.05$), görev merkezli kaygı düzeyleri

($F_{(397)}=7,925$; $p<0.05$) ve öğrenci merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(397)}=6,960$; $p<0.05$) puan ortalamalarına ilişkin hesaplanan F değerlerinin 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinin yaş değişkeni bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$).

Bu karşılaştırmalarda ise, ben merkezli kaygı düzeylerinde, 21-23 yaş grubu ($\bar{X}=35,25$) arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu ($\bar{X}=30,31$) arasındaki öğrencilere göre; görev merkezli kaygı düzeylerinde, 18-20 yaş grubu ($\bar{X}=40,21$) ve 21-23 yaş grubu ($\bar{X}=39,34$) arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu ($\bar{X}=34,34$) arasındaki öğrencilere göre; öğrenci merkezli kaygı düzeylerinde ise 21-23 yaş grubu ($\bar{X}=36,96$) arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu ($\bar{X}=31,27$) arasındaki öğrencilere göre daha yüksek kaygıya sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğretmen Adaylarının Yaş Gruplarına Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kaygı Türleri	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Ben Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	1597,662	2	798,831	4,829	0,008*
	Grup içi	65668,615	397	165,412		
	Toplam	67266,278	399			
Görev Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	1779,164	2	889,582	7,925	0,000*
	Grup içi	44561,836	397	112,246		
	Toplam	46341,000	399			
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	2135,394	2	1067,697	6,960	0,001*
	Grup içi	60905,703	397	153,415		
	Toplam	63041,098	399			

*p<0.05

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenlerine Göre Kaygı Düzeylerinin karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Yaş (I)	Yaş (II)	Ortalamalar Arası Fark	Standart hata	p
Ben Merkezli Kaygılar	18–20 yaş	21–23 yaş	-1,11842	2,22537	0,870
		24–26 yaş	3,81763	2,50526	0,281
	21–23 yaş	24–26 yaş	4,93605	1,58831	0,006*
Görev Merkezli Kaygılar	18–20 yaş	21–23 yaş	,86995	1,83318	0,883
		24–26 yaş	5,86169	2,06375	0,013*
	21–23 yaş	24–26 yaş	4,99174	1,30839	0,000*
Öğrenci Merkezli Kaygılar	18–20 yaş	21–23 yaş	-2,04272	2,14315	0,607
		24–26 yaş	3,64198	2,41270	0,288
	21–23 yaş	24–26 yaş	5,68470	1,52962	0,001*

*P<0.05

Tablo 7 Öğretmen Adaylarının Eğitim Gördükleri Alan Değişkenlerine Göre Kaygı Ölçeği Puanları

Kaygı Türleri	Alan Türü	N	\bar{X}	Ss
Ben Merkezli Kaygılar	Yabancı Dil	100	34,68	12,83
	Sözel	100	34,87	15,08
	Beden Eğitimi	100	30,63	12,29
	Sayısal	100	36,15	10,88
Görev Merkezli Kaygılar	Yabancı Dil	100	39,03	11,56
	Sözel	100	38,73	11,83
	Beden Eğitimi	100	34,25	10,07
	Sayısal	100	41,39	8,11
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Yabancı Dil	100	36,54	12,96
	Sözel	100	35,95	14,09
	Beden Eğitimi	100	32,05	12,16
	Sayısal	100	37,65	10,21

Tablo 7’de öğretmen adaylarının eğitim gördükleri alan değişkenlerine göre kaygı düzeylerine ait N, \bar{X} ve Ss sonuçları incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, ben merkezli kaygı düzeylerine göre; yabancı dil puanı ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =34,68; sözel puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =34,87; özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =30,63; sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =36,15 puan ortalamasına sahip oldukları; görev merkezli kaygı düzeylerine göre; yabancı dil puanı ile

öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =39,03; sözel puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =38,73; özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =34,25; sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =41,39 puan ortalamasına sahip oldukları; öğrenci merkezli kaygı düzeylerine göre; yabancı dil puanı ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =36,54; sözel puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =35,95; özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin \bar{X} =32,05; sayısal puan

türü ile öğrenci alan bölümde eğitim görenlerin $\bar{X}=37,65$ puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının eğitim gördükleri alanlara göre; ben merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=3,458$; $p<0.05$), görev merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=8,057$; $p<0.05$) ve öğrenci merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=3,835$; $p<0.05$) puan ortalamalarına ilişkin hesaplanan F değerlerinin 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinin eğitim gördükleri alanlar bakımından karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($P<0.05$).

Bu karşılaştırmalarda ise, ben merkezli kaygı düzeylerinde, sayısal puan türü ($\bar{X}=36,15$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ($\bar{X}=30,63$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilere göre; görev merkezli kaygı düzeylerinde, sözel puan türü ($\bar{X}=38,73$) ve sayısal puan türü ($\bar{X}=41,39$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ($\bar{X}=34,25$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilere göre; öğrenci merkezli kaygı düzeylerinde ise sayısal puan türü ($\bar{X}=37,65$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ($\bar{X}=32,05$) ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek kaygıya sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 8. Öğretmen Adaylarının Eğitim Gördükleri Alan Değişkenlerine Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması.

Kaygı Türleri	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Ben Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	1717,148	3	572,383	3,458	0,017*
	Grup içi	65549,130	396	165,528		
	Toplam	67266,278	399			
Görev Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	2665,840	3	888,613	8,057	0,000*
	Grup içi	43675,160	396	110,291		
	Toplam	46341,000	399			
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	1780,008	3	593,336	3,835	0,010*
	Grup içi	61261,090	396	154,700		
	Toplam	63041,098	399			

* $p<0.05$

Tablo 9. Öğretmen Adaylarının Eğitim Gördükleri Alan Değişkenlerine Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bağımlı Değişken	Alan Türü (I)	Alan Türü (II)	Ortalamalar Arası Fark	Sh	p
Ben Merkezli Kaygılar	Yabancı dil	Sözel	-,19000	1,98069	1,000
		Beden Eğitimi	4,05000	1,77756	0,134
		Sayısal	-1,47000	1,68309	0,945
	Sözel	Beden Eğitimi	4,24000	1,94637	0,170
		Sayısal	-1,28000	1,86049	0,983
		Beden Eğitimi	Sayısal	-5,52000	1,64255
Görev Merkezli Kaygılar	Yabancı dil	Sözel	,30000	1,65489	1,000
		Beden Eğitimi	4,78000	1,53391	0,013
		Sayısal	-2,36000	1,41317	0,457
	Sözel	Beden Eğitimi	4,48000	1,55390	0,026*
		Sayısal	-2,66000	1,43483	0,334
		Beden Eğitimi	Sayısal	-7,14000	1,29344
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Yabancı dil	Sözel	,59000	1,91469	1,000
		Beden Eğitimi	4,49000	1,77734	0,072
		Sayısal	-1,11000	1,65021	0,985
	Sözel	Beden Eğitimi	3,90000	1,86140	0,205
		Sayısal	-1,70000	1,74041	0,910
		Beden Eğitimi	Sayısal	-5,60000	1,58807

* $P<0.05$

Tablo 10. Öğretmen Adaylarının Yetiştikleri Yer Değişkenlerine Göre Kaygı Ölçeği Puanları

Kaygı Türleri	Yetiştikleri Yer	N	Ortalama	Ss
Ben Merkezli Kaygılar	Büyükşehir	103	32,69	14,05
	İl	135	35,04	12,60
	İlçe	119	33,62	12,90
	Kasaba-Köy	43	35,65	11,66
Görev Merkezli Kaygılar	Büyükşehir	103	38,00	11,12
	İl	135	38,45	10,75
	İlçe	119	39,06	10,98
	Kasaba-Köy	43	36,86	9,52
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Büyükşehir	103	35,63	14,10
	İl	135	35,71	12,34
	İlçe	119	35,06	12,15
	Kasaba-Köy	43	36,13	10,73

Tablo 10'de öğretmen adaylarının yetiştikleri yer değişkenlerine göre kaygı düzeylerine görülmektedir. Ben merkezli kaygı düzeylerine göre; büyük şehirde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=32,69$; il merkezinde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=35,04$; ilçede yetişen öğrencilerin $\bar{X}=33,62$; kasaba-köyde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=35,65$ puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir. Görev merkezli kaygı düzeylerine göre; büyük şehirde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=38,00$; il merkezinde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=38,45$; ilçede yetişen öğrencilerin $\bar{X}=39,06$; kasaba-köyde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=36,86$ puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Öğrenci merkezli kaygı düzeylerine göre; büyük

şehirde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=35,63$; il merkezinde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=35,71$; ilçede yetişen öğrencilerin $\bar{X}=35,06$; kasaba-köyde yetişen öğrencilerin $\bar{X}=36,13$ puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 11 incelendiğinde, öğretmen adaylarının yetiştikleri yerlere göre; ben merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=0,895$; $p>0.05$), görev merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=0,486$; $p>0.05$) ve öğrenci merkezli kaygı düzeyleri ($F_{(396)}=0,099$; $p>0.05$) puan ortalamalarına ilişkin hesaplanan F değerlerinin 0.05 düzeyinde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 11. Öğretmen Adaylarının Yetiştikleri Yer Değişkenlerine Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması

Kaygı Türleri	Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Ben Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	453,124	3	151,041	0,895	0,444
	Grup içi	66813,154	396	168,720		
	Toplam	67266,278	399			
Görev Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	169,948	3	56,649	0,486	0,692
	Grup içi	46171,052	396	116,594		
	Toplam	46341,000	399			
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Gruplar arası	47,188	3	15,729	0,099	0,961
	Grup içi	62993,909	396	159,076		
	Toplam	63041,098	399			

Tablo 12. Öğretmen Adaylarının Ailelerinde Öğretmen Olup Olmadığı Değişkenine Göre Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması.

Kaygı Türleri	Öğretmen Olan	N	Ortalama	Ss	Sd	t	p
Ben Merkezli Kaygılar	Var	107	31,34	11,94	398	-2,689	0,008*
	Yok	293	35,08	13,22			
Görev Merkezli Kaygılar	Var	107	37,33	11,13	398	-1,137	0,256
	Yok	293	38,72	10,63			
Öğrenci Merkezli Kaygılar	Var	107	33,85	12,89	398	-1,626	0,105
	Yok	293	36,16	12,41			

* $p<0.05$

Görev merkezli kaygı düzeylerine göre ailelerinde öğretmen olan öğrencilerin $\bar{X}=37,33$ olmayan öğrencilerin $\bar{X}=38,72$ ($t_{(398)}=-1,137$; $p>0,05$), öğrenci merkezli kaygı düzeylerine göre ailelerinde öğretmen olan öğrencilerin $\bar{X}=33,85$ olmayan öğrencilerin $\bar{X}=36,16$ ($t_{(398)}=-1,626$; $p>0,05$) puan ortalamasına sahip oldukları bulunmuştur (Tablo 12).

Elde edilen değerler incelendiğinde, öğretmen adaylarının görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının ailelerinde öğretmen olup olmaması değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir ($p>0,05$).

Ben merkezli kaygı düzeylerine göre ise ailelerinde öğretmen olan öğrencilerin ($\bar{X}=31,34$) olmayan öğrencilere ($\bar{X}=35,08$ ($t_{(398)}=-2,689$; $p<0,05$) göre daha düşük puan ortalamasına sahip oldukları belirlenmiş ve puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

TARTIŞMA

Bu bölümde, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular, diğer araştırma bulgularıyla tartışılmıştır.

Araştırma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının %62,3'ünün kız, %37,8'inin erkek; %9,5'inin 18–20, %69'unun 21–23, %21,5'inin 24–26 yaş grubu arasında olduğu, %25'inin yabancı dil puanı ile öğrenci alan bölümde, %25'inin sözel puan türü ile öğrenci alan bölümde, %25'inin özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde, %25'inin sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim gördükleri görülmektedir. Öğretmen adaylarının %25,8'inin büyük şehirde, %33,8'inin il merkezinde, %29,8'inin ilçe merkezinde, %10,8'inin kasaba ve köyde yetiştikleri; %26,8'inin ailelerinde öğretmen olduğu, %73,8'inin ise ailelerinde öğretmen olmadığı belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunu; (%62,3) kız, 21-23 yaş arası (%69), şehir merkezinde yetişen (%59,6) ve ailelerinde öğretmen olmayan (%73,8) öğrencilerin oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının ben merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 34,08, görev merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 38,35 ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamaları 35,54 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin orta seviyede olduğunu söyleyebiliriz.

Saban ve ark. (13) tarafından yapılan araştırmada ise, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının görev

merkezli kaygılarının yüksek düzeyde taşımakta oldukları tespit edilmiştir.

Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesinde; erkek ve kız öğrencilerin ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının cinsiyet değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Tablo 3). Bu sonuca göre, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin cinsiyet değişkenlerinden etkilenmediğini, erkek ve kız öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı durumlarının birbirlerine benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Saban ve ark. (13) tarafından yapılan araştırmada, 1. sınıf kız öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeyleri, erkek öğretmen adaylarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmasına rağmen 4. sınıf öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre her üç kaygı türüne ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Taşğın (15) tarafından yapılan araştırmada da, bayan öğretmen adaylarının sadece görev merkezli kaygı düzeylerinin erkek öğretmen adaylarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu, ben merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinin öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu araştırma sonuçları, çalışma bulgularımızla kısmen paralellik göstermektedir.

Kadınların kaygı verici durumları daha çok olumsuz değerlendirildikleri saptanmıştır (2,9,11). Kadınların neden daha fazla engelleyici kaygı yaşadıklarına ilişkin değişkenlerin belirlenmesi, kadınların hem başarılarına hem de ruh sağlıklarına katkı sağlayacaktır (8).

Farklı envanter ve çalışma gruplarıyla yapılan araştırmalarda ise bayan öğrencilerin kaygı düzeyleri, erkek öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (1,16).

Bu sonuçlar araştırma bulgularımızla paralellik göstermemektedir. Aslında beklenen sonuç kızların kaygı düzeylerinin yüksek olmasıdır. Çünkü kızlar aile içerisinde ve çevrede toplumsal değerlere bağlı olarak daha fazla baskı altına alınmaktadır. Çevreden çekinmeleri, kendi öz güçlerine güvenmemeleri ve ebeveynlerin baskısı söz konusudur. Günlük hayatta görüldüğü gibi erkek ve kızların yaşantıları arasında fark vardır. Erkekler toplumun değerleri doğrultusunda daha serbest bir yaşam sürdürürken, kızlar ise baskı altına alınmaktadır. Bu da kızları rahatsız etmekte ve bazı haklarının ellerinden alındığını hissettirmektedir. Ayrıca erkekler için normal olarak değerlendirilenler kızlar için tabu olabilmektedir. Bu nedenle, erkeklerin toplumda aldıkları yaşam doyumunun kızlara oranla daha fazla olabileceği gibi

kızların yaşadıkları yabancılaşmanın, sıkıntıların ve engellemelerin o oranda fazla olacağı beklenebilir. Araştırma sonucunun bunun tam tersi yönde çıkmasını; kız öğrencilerin dört yıllık üniversite hayatları boyunca büyük şehirde yaşamalarının verdiği özgüvenle yukarıda bahsedilen kaygıları bir kenara bıraktıkları, modern çağın nimetlerinden faydalanarak daha serbest bir yaşam sürdürdükleri ve daha az baskı altında kalmış olmalarına bağlayabiliriz.

Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının yaş değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 5'da incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının, yaş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ben merkezli kaygı düzeylerinde, 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilere göre; görev merkezli kaygı düzeylerinde, 18-20 yaş grubu ve 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilere göre; öğrenci merkezli kaygı düzeylerinde ise 21-23 yaş grubu arasındaki öğrencilerin, 24-26 yaş grubu arasındaki öğrencilere göre daha yüksek kaygıya sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 6).

Şaban ve ark. (13) tarafından yapılan araştırmada; Görev merkezli kaygılar sınıf düzeyine göre farklılaşmamaktadır. Ancak, birinci sınıf öğretmen adayları, ben merkezli ve öğrenci merkezli kaygıları dördüncü sınıf öğretmen adaylarına kıyasla daha yüksek düzeyde taşımaktadırlar.

Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin yaşlarının büyümesine paralel olarak azaldığını bir başka deyişle öğretmen adaylarının yaşlarının büyümesiyle deneyimlerinin de buna paralel olarak arttığını ve kaygılarını daha fazla kontrol altında tutabildiklerini söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının eğitim gördükleri alan değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 3.12'de incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının, eğitim gördükleri alan değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ben merkezli kaygı düzeylerinde, sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilere göre; görev merkezli kaygı düzeylerinde, sözel puan türü ve sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilere göre; öğrenci merkezli kaygı düzeylerinde ise sayısal puan türü ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin, özel yetenek sınavı ile öğrenci alan

bölümde eğitim gören öğrencilere göre daha yüksek kaygıya sahip oldukları belirlenmiştir (Tablo 9).

Şaban ve ark. (13) tarafından yapılan araştırmada, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalındaki birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygıları eğitim fakültesindeki; Sınıf Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Matematik Öğretmenliği Anabilim Dallarında ki öğretmen adaylarına kıyasla daha az düzeyde taşımakta oldukları belirlenmiştir.

Bu sonuçlara göre öğretmen adaylarından özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümde eğitim gören öğrencilerin kaygı düzeylerinin, diğer bölümlerde eğitim gören öğrencilerin kaygı düzeylerinden daha düşük olduğunu söyleyebiliriz. Çalışmamızda özel yetenek sınavı ile öğrenci alan grubu, beden eğitimi ve spor yüksekokulunda eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Sonucun onların lehine çıkmasını, sporun bireylerin kaygı düzeylerini azaltan bir unsur özelliği taşımasına bağlayabiliriz. Çünkü spor ortamında birey; kendi yeteneklerini ve başkalarının yeteneklerini tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı, yenilgiyi kabullenerek başkalarını takdir edebilmeyi, kazandığı zaman mütevazı olabilmeyi, başkalarına yardım etmeyi, zamanla yarışarak zamanını ve emeğini en iyi şekilde kullanmayı öğrenir. Bu anlamda spor, insanı çok yönlü olarak hayata hazırlamayı amaçlayan, bireylerin özsaygı ve güvenlerinin gelişmesine katkı sağlayan ve onları kaygı durumundan kurtaran önemli bir olgudur. Spor sayesinde insanlar özgüvenleri artırır ve yaptıklarından emin olurlar. Yaptıkları değişik egzersizler sayesinde hem fizyolojik hem de zihinsel yönden bir rahatlık içerisindedirler.

Öğretmen adaylarının kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının, yetiştikleri yer değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesinde; büyükşehirde, il merkezinde, ilçede ve kasaba-köyde yetişen öğrencilerin, kaygı ölçeğinden elde ettikleri puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Tablo 11).

Bu sonuçlara göre, öğretmen adaylarının yetiştikleri yer değişkenlerinin kaygı düzeyleri üzerinde bir etkisinin olmadığını; farklı yerleşim merkezlerinde yetişen öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili kaygı düzeylerinin birbirlerine benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının ailelerinde öğretmen olup olmadığına göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 12'de incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda, öğretmen adaylarının görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının ailelerinde öğretmen olup olmadığına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı; ben merkezli kaygı düzeylerine ait puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Ailelerinde

öğretmen olmayan öğrencilerin, olan öğrencilere göre ben merkezli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğunu düşünülmektedir.

Ailesinde öğretmen olan öğrencilerin her üç kaygı türünde de ailesinde öğretmen olmayan öğrencilere göre daha düşük düzeyde kaygıya sahip oldukları gözlemlenmiştir. Ailesinde öğretmen olan öğrencilerin onların bilgi ve deneyimlerinden faydalanarak öğretmenlik mesleği ile ilgili kaygılarını büyük ölçüde kontrol altına alabildiklerini, kaygı ile ilgili durumların üstesinden gelmede, ailesinde öğretmenlik mesleği yapmayan öğrencilere göre daha başarılı olabileceklerini ve öğretmenlik mesleğinin kendilerine yakın bir meslek ve yabancı bir meslek olmadığını gördüklerini söyleyebiliriz.

Sonuç olarak; öğretmen adaylarının mesleki kaygı seviyelerinin cinsiyet ve öğrencilerin yetiştiği yer bakımından etkilenmediği düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarında ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeyleri bakımından yaşın ve eğitim gördükleri alanların önemli olduğu düşünülmekte olup, öğretmen adaylarının, genel olarak ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinin orta seviyede olduğu söylenebilir.

Öğretmen adaylarının kaygı ölçeğinin üç boyutundan da (ben merkezli, görev merkezli, öğrenci merkezli) elde ettikleri puan ortalamalarının cinsiyet ve yetiştikleri yer değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığını ifade edebiliriz. Ben merkezli, görev merkezli ve öğrenci merkezli kaygı düzeylerinde, Yaş gruplarına göre, yaş küçüldükçe kaygının arttığını, eğitim gördükleri alanlara göre özel yetenek ile öğrenci alan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin kaygılarının daha düşük olduğunu, ailelerin de öğretmen olan adayların ise, ben merkezli kaygılarının düşük olduğunu söyleyebiliriz. Bu araştırmanın örneklem grubunun genişletilerek uygulanabilmesinin daha faydalı olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra mesleki kaygı düzeylerinin stajyer öğretmenlerde de incelenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Çakmak Ö, Hevedanlı M. Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005; 4 (14): 115–127.
2. Endler, N.S., Brian, J.C., Parler, J.D.A. ve Bagby, R.M. (1992). Self-Report of Depression and State-Trait Anxiety: Evidence for Differential Assessment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63, 5, 832-838.
3. Fuller FF, Brown OH. Becoming a teacher. In K. Ryan (Ed.), *Teacher education (The 74th Yearbook of the National Society for the Study of Education)*. Chicago 1975; pp. 25 – 52.
4. Fuller FF, Parson JS. Concerns of teachers: recent research on two assessment instruments, (ERIC Document Reproduction Service No: ED 093 987).1974.
5. Fuller FF. Concerns of teachers: A developmental conceptualization. *Amerikan Educational Research Journal*, 1969; 6: 207-226.
6. Grat MC, Major YC. *Methodological issues*: in Y.E. Mc Grat (ed) *Social and Psychological Factorial Stres*. New York, 1970, p: 19-49.
7. Isık E. *Nevroşlar*. Kent Matbaası. Ankara. 1996.
8. Kapıkıran NA. Başarı kaygısı ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2006; 19.
9. Kapıkıran N. Lise öğrencilerinde başarı sorumluluğu ve başarı kaygısının bazı psikopatolojik değişkenler açısından incelenmesi, D.E.Ü. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir. 1999.
10. Meek AG, Behets D. Physical education teachers' concerns towards teaching. *Teaching and Teacher Education*, 1999; 15: 497-505.
11. Mulig JC, Haggerty ME, Carbollosa AB, Cinnick WJ, Madden JM. Relationships among Fear of Success, Fear of Failure and Androgyny. *Psychology of Women Quarterly*, 1985; 9: 284-287.
12. Rogan J, Borich G, Taylor H. Validation of the stages of concern questionnaire. *Action in Teacher Education*, 1992; 14: 43–49.
13. Şaban A, Korkmaz İ, Akbaşlı S. Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 2004; 17: 198-208.
14. Scovel T. The effect of affect on foreign language learning: a review of the anxiety research. *Language Learning*, 1978; 28 (1): 129-142.
15. Taşgın Ö. Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2006; 14 (2): 679–686.
16. Tümerdem R. Dicle üniversitesi eğitim fakültesi ve fen-edebiyat fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2007; 6(20): 32-45.
17. Varol S. *Lise son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Samsun. 1990.